

Balio Sruogos laiškas Juozapai Sruogai, 1938-11-12, iš Kauno - į Tilžę

Mielas Juozapai, / Tu nesibark, kad Tau taip mažai rašau.

Mielas Juozapai,

Tu [1] nesibark, kad Tau taip mažai rašau. Tas laikas lekia, nesuspėji apsidairyti, kaip jau savaitės nebėra.

Jūsų namų statybą baisiai sutrukdė lietus, – per tas kelias savaites nedaug tepadarė. Stogą dengti gal tiktai šandie baigs. Tad kol stogas nebuvo baigtas, jo aš dar ir neapdraudžiau, bet, atrodo, pirmadienį draudimo operaciją jau pravesiu. Bet, va dėl stogo – tai mes su Zubovu [2] tarėmės tarėmės – ir nežinome, kas daryti, – reikia, kad jūs patys nuspręstumėte. Čerpės – geros, bet jų spalva – nėra raudona. Jau mano namų stogas nėra raudonas kaip reikiant, o jūsų namų – dar mažiau. Esmėj – ružavas, o ne raudonas stogas. Daug čerpių balkšvai ružavų. Zubovas sako, kad Sienkevičių [3] jis už tai lojojęs, Sienkevičius žadėjęs blogesnės spalvos čerpes iš kitos pusės dėti, nuo Sakavičiaus [4], kad negadintų vaizdo, bet stogadengis dengė taip, kaip išėjo. Pagaliau, iš tų čerpių ir atrinkti buvo sunku, nes, matyti, visa partija, visas tos krosnies degimas, iš kurios imta šios čerpės, – toks pat. Kitokių čerpių šiuo tarpu nebuvo, reikėtų ilgai laukti. Kiek aš atsimenu, p. Bronei [5] labai rūpėjo, kad čerpės būtų raudonos ryškiai, bet to dabar nėra. Žinoma, ilgainiui nuo saulės ir oro tos čerpės pasidarys kiek raudonesnės, bet tokio raudonumo, kaip Penčylos [6], niekuomet nebus. Bus kiek pilkesnis negu mūsų stogas (čerpės mūsų ir Jūsų – iš to paties žydo). Patvarumo atžvilgiu – tos čerpės geros, tik ta spalva tokia! Gal būtų išeitis – nudažyti raudonai stogą, – bet rangovas be atlyginimo turbūt nenorės to daryti; o ekstra pinigų leisti – ar verta? Mes to dalyko negalime išspręsti. Nepriimti šių čerpių – velniai žino, kada būtų stogą apdengę, nes kitokių nėra. Šiuo tarpu: lauk, kada plytinė išdegs naujas, – ir dar nežinia, kokios bus naujos čerpės. Mes su Zubovu ir dar dėl vieno dalyko vojavo[jo]me prieš Sienkevičių. Pagal sutartį salkos sienelės turi būti nutinkuotos iš lauko ir iš vidaus, [1r] // [1v] // o dėl to tinkavimo ir išeina truputį partačiškai.

Iš lauko nutinkavo tas salkos dalis, kur yra virš stogo, o pastogėj – dar nenutinkavo. Kai kurias dalis – galės vėliau nutinkuoti, bet va, toji dalis, kur apibrėžta piešinį taškais, – paskui jau sunku benutinkuoti, nes negalima, bent labai nepatogu prieiti. Čia kaltas net ne Sienkevičius, o meistras, čia nėra labai svarbus daiktas, bet vis dėlto netvarka. Zubovas buvo sakęs tai, bet vis dėlto nepaveikė, – ketina jis vis dėlto tą reikalą sutvarkyti. Apačioje pertvaros kambarys jau išmūrytas, butas bus labai gražus. Bet butas pastogėje – bus dar jaukesnis. Tai bus labai gražus butas, – aš rinkčiaus viršų gyventi, o ne apačioje. Namas kai su stogu – įgavo jau formos ir gerai atrodys. Beje, yra pačioje konstrukcijoje tokių dalykų, kuriais abu inžinieriai sutinka (vokiečių mokykla), bet kurių Daugirdas [7] man joku būdu neleido daryti: antro aukšto lubų balkiai pritvirtinti prie gegnių. Inžinieriai sako, kad tai gerai, bet Daugirdas apie tai ir klausyti nenorėjo – ir nedarė taip. Inžinierių būdas yra daug pigesnis, jie sako, kad bus gerai. Nežinau, gal ir gerai. Juo labiau kad nieko pakeisti nebegalima, – toks planas buvo.

Su pravažiuoju – didžiausias vargas. Tokias duobes išmalė, kad plytas krauna Ramiojoje gatvėje – ir paskui nešti neša į statybą. Ir aplink namą – purvas nesvietiškas. Reikės daug „grūzo“ ir žvyro vežti, kol iškelsite kiemo lygmenį. Aš ir tai dabar į kiemą turėjau vežti žvyro už 100 litų, nors mano sklypas – daug aukščiau guli.

Skambinau Vaitkevičiui [8]. Jie jau pradeda kreditus atidarinėti. Atrodo, kad Jūsų prašymas bus išspręstas jau ateinančią savaitę. Pravažiuoju sutvarkymas jums gerokai kaštuos, aš manau, apie 400 litų. Gal čia reikėtų išnaudoti žiemos laikas, kada vežėjai darbo mažiau turi – jie pigiau veža grūzą ir žvyrą. Į pravažiuojimą reikės privežti 100-150 vežimų! Žemės, – kitaip – baisiai jau nejauku bus!

Labų dienų p. Bronei nuo mūsų visų.

Br. Balys [9]

1938 lapkr. 12 [10] [2r] // [2v] //

KOMENTARAI

- [1] Juozapas Sruoga (1886–1957) – vyriausiasis Balio Sruogos brolis. Teisininkas, diplomatas, URM tarnautojas. 1934–1940 m. Lietuvos konsulas Tilžėje. Sklypo Kaune, Žaliakalnyje, Ramiojoje gatvėje Nr. 7A, šeimininkas.
- [2] Vladimiras Zubovas (1909–2007) – architektas, architektūros istorikas. 1934 m. Berlyno aukštosios technikos mokyklos absolventas. 1935–1940 m. Kauno karo butų valdybos inžinierius architektas, kuris 1938 m. suprojektavo Balio Sruogos gyvenamąjį namą Kaune.
- [3] Kazys Sienkevičius (g. 1894) – inžinierius, architektas, Ghento universiteto Belgijoje absolventas. Juozapo Sruogos ir Bronislavos Jazbutytės-Sruogienės namo Kaune, Žaliakalnyje, Ramiojoje gatvėje Nr. 7A, projekto autorius.
- [4] Juozapas Sakavičius (g. 1901) – Kauno daržininkas, sodininkas, buvęs Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris. Balio Sruogos kaimynas Kaune, Žaliakalnyje, sklypo Ramiojoje gatvėje Nr. 7 savininkas.
- [5] Bronė Jazbutytė-Sruogienė (1896–1950) – Juozapo Sruogos žmona, sklypo Kaune, Žaliakalnyje, Ramiojoje gatvėje Nr. 7A, savininkė.
- [6] Kazimieras Penčyla (1892–1975) – karininkas, kapitonas. Balio Sruogos kaimynas Kaune, Žaliakalnyje, sklypo Ramiojoje g. Nr. 9 savininkas.
- [7] Kazimieras Daugirdas (1865–1946) – Balio Sruogos žmonos Vandos Daugirdaitės tėvas, ūkininkas Būgiuose.
- [8] Antanas Vaitkevičius (1894–1966) – finansininkas. 1932–1940 m. Valstybinių taupomųjų kasų vadovas.
- [9] Balys Sruoga (1896–1947) – Juozapo Sruogos brolis, Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto dėstytojas; nuo 1932 m. – profesorius. Juozapo Sruogos kaimynas Kaune, sklypo Žaliakalnyje, Ramiojoje gatvėje Nr. 9B, savininkas.

[10] Juozapas Sruoga atsakė į brolio Balio Sruogos laišką:

„Mielas Boleslavai,

Labai ačiū tau už laišką ir suteiktas žinias apie namo statybą. Už namą esu jau sumokėjęs 4. 500 / 13. 950 } viso Lt 18. 450. Įdomu, kuriai sumai tau pavyks apdrausti ir kiek įkainos patį sklypą bei kiek galima bus tikėtis gauti paskolos. – Žinoma, labai gerai būtų privežti medžiagos įvažiavimui iš gatvės sutvarkyti dar žiemos laiku, bet mat čia yra tam tikros svarbios kliūtys. Juog sklypą reikės pavasarį drenuoti, o drenažo vamzdžius reikės išvesti per įvažiavimo gatvelę ir ten teks kasti labai gilų griovį (rodos, apie 3 metr. gilumo); taigi dėl šios aplinkybės vargiai galima bus atgabenti reikalingą medžiagą. – Jeigu inž. Sienkevičius rastų galima (jeigu jo statybos darbai tai leistų), drenažą dar šį rudenį padaryti, tai aš nei kiek neabejočiau drenažo darbus dar šį rudenį atlikti. Man baisiai norėtusi patį sklypą sutvarkyti dar prieš pavasarį (drenažą ir tt.), t. y. kad pavasarį būtų galima jau sodinti medelius, o ne rausti žemę drenažui. – Gal tu pasikalbėtum su inž. Sienkevičium tuo reikalu? Kadangi jis ar šiaip, ar taip įvažiavimu daugiau nebesinaudoja, tai gal galima ten kasinėti. Žinoma, reiktų, kad ir pats sklypas būtų laisvas nuo statybos medžiagos (girdėjau, kad inž. Sienkevičius, užbaigęs išorinius darbus, mėgsta sklypą sutvarkyti). Mat pavasarį mūsų sklypas būdavo labai šlapias; kasinėjimus gal geriau rudenį padaryti; nors, tiesa, dabar irgi yra gerokai paliję. – Žodžiu, aš būčiau tau labai dėkingas, jeigu tu, pasitaręs su inž. Sienkevičium ir su atitinkamu specialistu drenažui padaryti – pravestum tą reikalą dar šį rudenį. Žinoma, jeigu negalima (per šalta ar dar sklypas labai užterštas), tai nieko nepadarysi. – Aš pradėjau naktimis prakaituoti ir nubudęs jaustis silpnai. Ar nereiktų man vel pasirodyti daktarui, t. y. nuvykti kurį nors šventadienį į Kauną ir tą pačią dieną grįžti. – Dienos metu jaučiuosiu pusėtinai, bet naktį negerai. –

Dėl čerpių – tai jeigu jų kokybė gera, tai mes jau labai galvos nelaužome. Apie kitus tavo pastebėtus defektus parašėme inž. Sienkevičiui. –

Ar tavo bibliotekai nebūtų kartais reikalingi dr. Vydūno *Raštai*?; aš tau juos galėčiau parūpinti nemokamai (jie man čia nieko nekainuoja). Jeigu reikia, tai parašyk, kokius tu turi, o aš parūpinsiu trūkstamus tomus. Galiu parūpinti ir keletą komplektų.

Aš įsigijau padidinamą fotoaparata. Taigi dabar darau bandymus, praktikuojusi. Didinu, ką esu per vasarą fotografavęs. Taigi tiems bandymams panaudojau ir tavo negatyvus. Nerūgok, jeigu nevisai gerai išeis! Lauksiu iš tavęs žinių apie apdraudimą ir apie drenažo darbus. –

Bronė ir aš siunčiame jums visiems mūsų geriausius linkėjimus.

Brolis Juozapas

1938 XI 15“ (Juozapo Sruogos laiškas Baliui Sruogai, iš Tilžės – į Kauną, 1938-11-15, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 858, l. 1r-v).